

रुच (von 1. अर्च f. 1) *Glanz*: रुचे त्वा रुचे त्वा VS. 13, 39. — 2) *Lied*, *Gedicht*, *Vers* NAIGH. 1, 11. परि वन्द रुचिभिः RV. 2, 33, 12. रुचा कृविः (रूपते) 5, 6, 5. यो जगार् तमर्चः कामयते यो जगार् तमु सामानि यत्ति 44, 14, 64, 1. 4. वि ये द्युः शर्द मासमादर्यज्ञमत्तं चादचेम् 7, 66, 11. रुचो गिरः सुदृतयः समगमत 10, 91, 12. रुचा कपोतं नुदत प्रणोदेम् 163, 5. रुचा स्तोमं समर्धय VS. 11, 8. AV. 9, 10, 19. 12, 4, 49. Im Besondern a) der *gesprochene Vers* oder *Lied* im Unterschied von dem *gesungenen* (सामन्) und von der nicht streng metrischen oder ganz ungebundenen und oft nach abweichenden Gesetzen recitirten *Opferformel* (यजुस्), welche drei Arten unter dem Begriff *मन्त्र* zusammengefasst werden und zusammen die *heilige Rede* darstellen (त्रयी वै विद्युर्चे यजुषि सामानि ÇAT. Br. 4, 6, 2, 1. त्रेधा विहृता हि वाग्धो यजुषि सामानि 6, 3, 3, 4. KĀTJ. ÇR. 1, 3, 1). RV. 10, 71, 11. 90, 9. ब्रह्माणा यस्यामर्चत्यग्निः सामो यजुर्विदः AV. 12, 1, 38. 11, 6, 14. 7, 5. 8, 23. 15, 6, 3. VS. 18, 29, 67. यस्मिन् रुचः साम यजुषि (प्रतिष्ठिता) 34, 5. रुचैव कौत्रमकरोऽथनुयाध्वयं सामोऽनीयम् AIT. Br. 3, 32. अचारिष्यनुभिः, अशंसिषुर्चः, अस्तोषत सामभिः ÇAT. Br. 4, 6, 9, 20. 3, 2, 1, 37. 5, 3, 3, 1. Auf dem *gesprochenen Verse* beruht der *gesungene*: रुचि साम गीयते ÇAT. Br. 8, 1, 3, 3. die Rk ist der *Schooss*, aus welchem das männlich vorgestellte *Sāman* entspringt, 3, 9, 4, 24. 4, 3, 2, 3 (vgl. AV. 14, 2, 71). साम वा रुचः पतिः 8, 1, 3, 5. 4, 6, 3, 11. रुचगणा (Sch. = रुचसमुदाय) pl. ÇĀÑKH. ÇR. 1, 1, 18. 22. 24. रुचान् an einem Verse Theil habend (von einer Gottheit, die in einem einzelnen Verse gepriesen wird) BRH. DEV. in Ind. St. 1, 113. Nir. 7, 13. — M. 2, 77. 80. 181. 8, 106. 11, 119. 249. 252. 256. रुचशत 142. रुचसाम यजुर्वेच BHA. 9, 17. प्रत्यङ्गिरसज्ञाः श्रेष्ठा रुचो ब्रह्मर्षिसत्कृताः HARIV. 180. VP. 123. रुचकन्दसाशास्ते ÇĀK. 51, 19. AK. 2, 7, 21. H. 827. — b) der Vers so v. a. der Text, auf welchem eine Handlung beruht, auf welchen eine Erklärung sich beruft: यत्कर्म क्रियमाणमृगभिवदति AIT. Br. 1, 16. तदेतदचाम्युक्तम् ÇAT. Br. 10, 2, 6, 4, 4, 5. 1, 4, 4, 35. 6, 3, 29. Nir. 2, 16. — c) die Sammlung der Rk, der Rgveda; gewöhnlich im pl.: रुचो वेदः सो ऽयमिति सूक्तं निगदेत् ĀÇV. ÇR. 10, 7. ÇAT. Br. 13, 4, 3, 3. यदृचो ऽधीते ĀÇV. GĒHJ. 3, 3. अग्निवापुर्विभ्यस्तु त्रयं ब्रह्म सनातनम् । उदेह (ब्रह्मा) यज्ञसिद्धयर्म्ययजुःसामलक्षणम् (vgl. AIT. Br. 3, 32 u. रुचवेद) || M. 1, 23. तथैवाङ्गिरसस्तत्र भूगोरेवात्मज्ञैः सह । रुचिर्भयजुभिः सामभिर्वयङ्गिरसैरपि HARIV. 1323. रुचसामयजुषी इति वेदास्त्रयः AK. 1, 1, 5, 4. रुचिद्व 2, 7, 16. H. 819. रुचयजुषी M. 4, 123. रुचयजुषे n. sg. P. 5, 4, 77. रुचब्राह्मण SĪJ. in Ind. St. 1, 72.

रुचै 1) am Ende eines comp. = रुच P. 5, 4, 74. VOP. 6, 74. 75. एकर्च AV. 19, 23, 20. ÇAT. Br. 10, 1, 2, 9. हृच RV. Prāt. 13, 14. 18, 1. ĀÇV. GĒHJ. 3, 5. ÇR. 3, 14. च्युच M. 11, 254. चतुर्चै ÇAT. Br. 13, 5, 1, 11. षट्चै 2, 3, 4, 16 u. s. w. समर्च, वियमर्च ÇĀÑKH. ÇR. 7, 19, 17, 18. Vgl. den Abschnitt AV. 19, 23 und अर्च, अर्धर्च, तृच, वृच. — 2) m. N. pr. eines Fürsten, eines Sohnes von Sunitha, VP. 462. Var.: रुचि.

रुचैसे (dat. inf. von 1. अर्च) zum Preisen: प्र वां मन्मन्युचसे नवानि RV. 7, 61, 6. गा अर्चते नृचसे रिरीहि 6, 39, 5.

रुचिक m. N. pr. der Vater Gamadagni's MBH. 1, 42 (ein Sohn des Himmels). 275. 2611. 3714. 3, 8658. 11046 (p. 571). fgg. 13, 186. 207. HARIV. 1431. fgg. 1767. R. 1, 33, 7. 73, 21. 22. Viçv. 11, 13. VP. 399. Ind. St. 2, 119. fgg. — N. pr. eines Landes DAÇAK. 193, 11. Vgl. रुचिक und रुचिक.

रुचिष n. 1) *Kochtopf*, *Bratpfanne* H. 1020. — 2) eine best. Hölle WILS. — Vgl. रुचिष.

रुचिषम adj. ein Epith. Indra's, das von den Commentatt. auf रुच und sam zurückgeführt wird und bedeuten soll: dem Liede gleich. Nir. 6, 23. Statt dieser unbrauchbaren Erklärung liesse sich eher eine Verwandtschaft des Wortes mit 1. रुचिष und रुचिपिन् annehmen. RV. 1, 61, 1. 6, 46, 4. अर्च चष्ट रुचिषमो ऽवता इव मानुषः 8, 51, 6. 32, 26. 79, 1. 81, 9. इह श्रुत इन्द्रो अस्मे स्तवे वृध्यचीषमः 10, 22, 2.

रुचिषु m. N. pr. eines Mannes MBH. 1, 3700. ein Sohn Raudraçva's HARIV. 1639. VP. 447, N. 7. — Vgl. रुचिषु.

रुचका (von अर्च) f. प्रगता रुचकास्मात् प्रकः P. 6, 1, 91, Sch. Vielleicht Wunsch, Verlangen (रुचका).

रुचका f. 1) so v. a. रुचला und vielleicht nur Schreibfehler für रुचलार AV. 10, 9, 23: रुचका ये च ते शकाः. — 2) Hure Un. 3, 130. Wird von अर्च abgeleitet; vgl. इवरी.

रुचका s. यदृचका.

रुचिष्य adj. ausgreifend, aufstrebend (im Lauf oder Flug): रुचिष्य ईमिन्द्रावतो न भुज्यं स्पेनो जभार वृक्तो अघि क्षोः RV. 4, 27, 4. रुचिष्यं स्पेनं प्रुषितप्सुमाश्रुम् 38, 2. तुरं गतीषु तुरयं रुचिष्यः 7. अनु यद्वावः स्युरा-नृचिष्यं धृजुं यद्वर्णं वर्षणं पुनर्न 6, 67, 11. सखीप इन्द्र काम्या रुचिष्याः 3, 31, 7. — Gehört wohl zu 4. अर्च; vgl. रुचिपिन् und im Zend ēreziſja.

रुचिर्मन् m. nom. abstr. von रुचु gaṇa पृथ्वादि zu P. 5, 1, 122.

रुचिश्चान् m. N. pr. eines Schützlings von Indra RV. 1, 51, 5. 53, 8. यः कृत्वाग्नी निरुचिश्चाना 101, 1. 6, 20, 7. (दृक्कानि पित्रोः) इन्द्रो व्या-स्पञ्चकृवा रुचिश्चाना 10, 138, 3. 99, 11. VĀLAKH. 1, 10. heisst Vaidathina RV. 4, 16, 13; vgl. 5, 29, 11.

रुचिर्क (von 3. अर्च) 1) adj. von Farbe durchzogen, bunt; vom Sonnen-ross: आविर्कृतीका विद्या निचिकान् RV. 4, 38, 4. WILS.: polluted. रुचि-क = उपकृत vermengt mit (?) Un. 4, 22. Vgl. गोमृचिक, भासृचिक und अर्चिक, wo statt Milchgefäß zu lesen ist Mischgefäß. — 2) m. रुचिर्क a) Rauch. — b) ein Bein. Indra's Un. 3, 51. — c) N. eines Berges nach Durga zu Nir. 9, 26.

रुचिती (wie eben) adj. glühend, sprühend: विष्चो अश्वाण्युजने वने-ज्ञा रुचितीभी रशनाभिर्भीतान् RV. 10, 79, 7. रुचितीपनी (Padap.: रुचि-ती) रशती मरुत्वा परि अयांसि भरते रशंसि 73, 7. वेति वायुपुमेचनी वि वो मद् रुचितीरम् आरुतिर्विवत्समे 21, 2. रुचिती परि वृद्धि नः 6, 73, 12.

1. रुचिर्पै adj. von Indra gesagt: अयोद्वेव उर्मद् आ हि रुचि मरुत्वीरं तुविवाधमृजीषम् RV. 1, 32, 6, wo SĪJ. das Wort durch अपार्शक bei Seite schaffend, verjagend erklärt; es ist wohl gleichbedeutend mit 1. रुचिपिन्.

2. रुचिर्पै n. SIDDH. K. 249, b, 5. 1) Soma-Trester Nir. 3, 12. AV. 9, 6, 16. VS. 19, 72. तृतीयस्यैव रुचिषमभिषुपवति TS. 6, 1, 6, 4. ÇAT. Br. 4, 4, 3, 3. 16. 20. KĀTJ. ÇR. 9, 5, 13. 10, 3, 12. 17. 8, 26. 9, 1. 22, 6, 7. 25, 13, 19. m. bei MAHIDH. zu VS. 8, 25. — 2) *Kochtopf*, *Bratpfanne* Un. 4, 28 (रुचिष). AK. 2, 9, 32. H. 1020. — 3) N. einer Hölle M. 4, 90. — Vgl. रुचिष.

रुचिपित्त adj. = रुचिषं संज्ञातमस्य gaṇa तारकादि zu P. 5, 2, 36.

1. रुचिर्पिन् (von 4. अर्च) adj. vorstürzend, ereilend; gewöhnlich von Indra RV. 3, 32, 1. 36, 10. 43, 5. 46, 3. आ सत्यो पातु मध्वी रुचिषी 4.